

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/146/2016
Identifikačné číslo spisu: 1014200525
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2018
Meno a priezvisko: Mgr. Viliam Pohančeniík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1014200525.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Viliama Pohančeniíka a členiek senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci navrhovateľa: U. X., nar. XX.XX.XXXX, B. XX, V., zastúpený: JUDr. Peter Váčok, advokát, Vázovova 9/A, Bratislava, proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 520 625 2060 0 zo dňa 24.02.2014 o starobnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Sd/48/2014-26 zo dňa 23.03.2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Sd/48/2014-26 zo dňa 23.03.2016 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 5Sd/48/2014-26 zo dňa 23.03.2016 potvrdil rozhodnutie odporkyne č. 520 625 2060 0 zo dňa 24.02.2014 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie odporkyne“), ktorým odporkyňa podľa § 65 a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a podľa § 14, § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej aj len „zákon č. 100/1988 Zb.“) zamietla žiadosť navrhovateľa zo dňa 11.02.2014 o priznanie starobného dôchodku od XX.XX.XXXX. Účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na vyjadrenie právneho zástupcu navrhovateľa na pojednávaní, ktorý uviedol, že navrhovateľ splnil podmienky stanovené v § 21 ods. 1 ako aj v § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. a získal požadovanú odpracovanú dobu v I. a II. kategórii funkcií. Mal za to, že odporkyňa nesprávne a účelovo aplikovala § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., čo preukazuje aj vyjadrenie Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra. Odporkyňa sa na pojednávaní pridržiavala písomného stanoviska zo dňa 02.09.2014 a navrhla napadnuté rozhodnutie potvrdiť ako vecne správne. Uviedla, že navrhovateľ si podal žiadosť o priznanie starobného dôchodku od skoršieho veku a napadnutým rozhodnutím bol posúdený jeho nárok na starobný dôchodok od skoršieho dôchodkového veku podľa § 21 zákona č. 100/1988 Zb. Nakoľko nezískal potrebnú dobu zamestnania zaradenú do I. pracovnej

kategoríe, nezískal nárok na starobný dôchodok. Jeho nárok bol posúdený aj podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého má zamestnanie v I. pracovnej kategórii alebo služba v I. a II. kategórii funkcií trvať k 31.12.1999. Z dávkového spisu krajský súd zistil, že navrhovateľovi bol rozhodnutím Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, sekcie personálnych a sociálnych činností a osobného úradu, odboru sociálneho zabezpečenia (ďalej aj len „ministerstvo“) č. p.: SPOU-OSZ-VZ-47.322-2/2012 zo dňa 07.11.2012 podľa § 143h ods. 1 a ods. 2, § 38, § 39, § 58, § 60 a § 68 ods. 1 písm. a) v súlade s § 81 ods. 3 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 328/2002 Z. z.“) priznaný výsluhový dôchodok od 01.01.2008 s nárokom na jeho výplatu od 03.10.2012 v sume 53,30 eur mesačne, spolu so zvýšeniami podľa právnych predpisov k tomuto dňu. Podľa rozhodnutia ministerstva č. p.: SPOU-OSZ-47.322-11/2015-VZ zo dňa 15.05.2015 patrí navrhovateľovi podľa § 143h ods. 3 zákona č. 328/2002 Z. z. od XX.XX.XXXX. výplata výsluhového dôchodku v sume 219,90 eur mesačne. Pre nárok a výšku výsluhového dôchodku mu bola zhodnotená náhradná vojenská služba od 01.04.1974 do 31.08.1974 v I. kategórii funkcií a doba služobného pomeru v Policajnom zbore od 01.09.1974 do 30.09.1989 v I. kategórii funkcií, celkovo služobný pomer trval 15 rokov a 187 dní. Kádrovým rozkazom náčelníka správy MS ZNB č. 593 zo dňa 15.09.1989 bol navrhovateľ v zmysle § 100 ods. 1 písm. d) zákona č. 100/1970 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti v znení neskorších predpisov prepustený zo služobného pomeru a jeho služobný pomer skončil dňom 30.09.1989. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/138/2011 zo dňa 22.08.2011, podľa ktorého sa starobný dôchodok poistenca, ktorému bola priznaná niektorá z dávok výsluhového zabezpečenia poistencov osobitného systému, môže krátiť, a to primerane k počtu skončených rokov doby trvania služby, rozhodujúcich pre výšku výsluhového dôchodku. Sumu starobného dôchodku je potrebné určiť v súlade s čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (ďalej aj len „Dohovor č. 128“). Pri určení sumy starobného dôchodku v súlade s uvedeným rozsudkom Najvyššieho súdu SR bolo potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby, ktoré boli zhodnotené na účely výsluhového dôchodku a až po stanovení výšky starobného dôchodku bolo možné sumu starobného dôchodku krátiť o sumu dôchodku za službu. Nakoľko navrhovateľ získal v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií 15 rokov a 187 dní, nespĺnil podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. Zároveň nespĺnil ani podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. b) zákona č. 100/1988 Zb., t. j. od 55 rokov veku, pretože nebol zo zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e) zákona č. 100/1988 Zb. Predpokladom skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. od dovŕšenia veku 56 až 59 rokov je nielen splnenie podmienky získania zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 písm. b) až h) tohto zákona, resp. v službe I. kategórie funkcií v stanovenom rozsahu, ale tiež splnenie podmienky podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., ktorou je trvanie takéhoto zamestnania k 31.12.1999. Navrhovateľ súčasne nespĺnil ani podmienku vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., nakoľko zamestnanie zaradené do I. kategórie funkcií netrvalo k 31.12.1999. Na záver krajský súd konštatoval, že odporkyňa postupovala správne, keď zamietla žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok zo dňa 11.02.2014, nakoľko nespĺnil podmienku na vznik nároku na starobný dôchodok.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že napadnuté rozhodnutie odporkyne zruší a vec jej vráti na ďalšie konanie. Namietal, že odporkyňa neaplikovala na daný prípad § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého mu mal byť starobný dôchodok priznaný. Odporkyňa dôvodila § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého nárok nemôže byť priznaný z dôvodu ukončenia služobného pomeru dňa 30.12.1990. Navrhovateľ už v návrhu poukázal na to, že odporkyňa predmetný odsek 2 nesprávne interpretovala. Podľa názoru odporkyne slovné spojenie „trvali k 31.12.1999“ znamená, že musí trvať v deň 31.12.1999. K tomuto názoru sa priklonil aj krajský súd, ktorý sa strane 7 napadnutého rozsudku uviedol: „nakoľko zamestnanie zaradené do I. kategórie funkcií netrvalo k 31.12.1999, a preto nárok na starobný dôchodok nebolo možné posúdiť v súlade s § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení“. Táto interpretácia je podľa navrhovateľa v rozpore s reálnym významom predmetného ustanovenia. Slovné spojenie „trvali k 31.12.1999“ znamená, že muselo ísť o trvanie v čase do

31.12.1999. Túto skutočnosť potvrdzuje aj vyjadrenie Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra. Krajský súd sa s touto skutočnosťou nevysporiadal a v odôvodnení rozsudku nezdôvodnil, prečo podľa jeho názoru spojenie „k dňu“ znamená v tento deň a nie do tohto dňa. Túto záležitosť je potrebné posudzovať v širšom kontexte a súd by nemal opomínať skutočnosť, že aj navrhovateľ počas doby výkonu služby odvádzal časť svojich platieb do sociálneho systému. Za predpokladu, že by sa aplikoval právny názor vyslovený krajským súdom, prišlo by k diskriminácii osôb, ktoré ukončili služobný pomer pred 31.12.1999. Z uvedených dôvodov mal navrhovateľ za to, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil a v dôsledku absencie odôvodnenia interpretácie sporného výrazu prišlo k takej vade, ktorá má za následok nesprávne a nezákonné rozhodnutie vo veci.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnosti. Dôvody, ktoré uviedol navrhovateľ v odvolaní, nepovažovala za opodstatnené. Krajský súd správne zistil skutkový stav veci a rozhodol na základe dostatočne zisteného skutkového a právneho stavu, keď dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odporkyne bolo vydané v súlade so zákonom a ustálenou judikatúrou Najvyššieho súdu SR.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporkyne z hľadiska, či navrhovateľ ku dňu XX.XX.XXX. splňa podmienky dovŕšenia dôchodkového veku a získania potrebnej doby dôchodkového poistenia pre vznik nároku na starobný dôchodok. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že navrhovateľovi bola zhodnotená doba služby v rozsahu 15 rokov a 187 dní, a to doba výkonu základnej vojenskej služby od 01.04.1974 do 31.08.1974 v I. kategórii funkcií a doba trvania služobného pomeru príslušníka Policajného zboru od 01.09.1974 do 30.09.1989 v I. kategórii funkcií.

Podľa § 14 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., zamestnania sú na účely dôchodkového zabezpečenia zaradené do 31.12.1999 podľa druhu vykonávaných prác do troch pracovných kategórií. Zamestnania I. a II. pracovnej kategórie sú uvedené v rezortných zoznamoch zamestnaní zaradených do I. a II. pracovnej kategórie vydaných pred 01.06.1992; do III. pracovnej kategórie patria zamestnania, ktoré nie sú zaradené do I. alebo II. pracovnej kategórie.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31.12.2023.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b), ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e),
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h),
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l), alebo
- e) 60 rokov.

Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., občan, ktorý vykonával pred 01.01.2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31.12.1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- c) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, alebo
- d) 59 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 11 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 7,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až l) alebo 15 rokov v službe I. alebo II. kategórie funkcií.

Podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31.12.1999.

Predpokladom skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok už od dovŕšenia veku 56 až 59 rokov je však nielen splnenie podmienky získania zamestnania zaradeného do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 písm. i) až l) zákona č. 100/1988 Zb. v stanovenom rozsahu, čo navrhovateľ nespĺňa, nakoľko v I. kategórii funkcií odpracoval iba 15 rokov a 187 dní, ale aj splnenie podmienky ustanovenej v § 174 ods. 2 tohto zákona, ktorou je trvanie takéhoto zamestnania k 31.12.1999, čo navrhovateľ tiež nespĺňa.

Je potrebné uviesť, že v súvislosti so zachovaním nárokov na starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií zákonodarca každoročne v rokoch 1993 až 1999 predlžoval zaraďovanie zamestnaní do zvýhodnenej kategórie, pričom na účely § 174 zákona č. 100/1988 Zb. vyžadoval naposledy splnenie podmienky trvania takého zamestnania k určitému dátumu, naposledy k 31.12.1999. Cieľom opakovaného predlžovania zaraďovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, resp. do I. a II. kategórie funkcií bolo umožniť dotknutým poistencom získanie potrebného počtu preferovaných rokov, či už na účely vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., alebo na účely nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. Ustanovenie § 174 zákona č. 100/1988 Zb. je ustanovením prechodným a v zmysle vyššie uvedeného je potrebné ho chápať ako výnimku z požiadaviek, ustanovených zákonodarcom na vznik nároku na starobný dôchodok od skoršieho dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. len v určitom, prechodnom období. Úmyslom zákonodarcu nebolo zúžiť okruh osôb, ktorým prislúchajú nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií, ale zachovať tieto nároky u presne vymedzenej skupiny poistencov, ktorí v zamestnaní zaradenom v preferovanej kategórii nezískali obdobie potrebné pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. práve a iba z dôvodu zrušenia zaraďovania týchto zamestnaní do preferovanej kategórie k 31.12.1999 (prvýkrát k 31.12.1992), za predpokladu, že takéto ich zamestnanie súčasne k tomuto dňu trvalo (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/285/2015 zo dňa 28.06.2017).

Bez ohľadu na počet rokov služby trvajúcej v I. alebo II. kategórii funkcií kumulatívne musí byť splnená aj podmienka upravená v § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., ktorou je podmienka, že služba I. alebo II. kategórie funkcií musia trvať k 31.12.1999, ak má mať poistenec nárok na starobný dôchodok za zvýhodnených podmienok vo vzťahu k dovŕšeniu veku (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28.10.2009 a sp. zn. 1So/69/2014 zo dňa 29.09.2015).

Z obsahu administratívneho spisu je nesporné, že navrhovateľovi skončil služobný pomer dňom 30.09.1989 a teda podmienka trvania služby v I. kategórii funkcií k 31.12.1999 upravená v § 174 ods. 2

zákona č. 100/1988 Zb. nie je splnená. Aj odvolací súd mal preto za preukázané, že navrhovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok dovŕšením veku 59 rokov.

S poukazom na vyššie uvedenú judikatúru nemožno súhlasiť s navrhovateľom, že slovné spojenie „trvali k 31.12.1999“ znamená, že ide o trvanie v čase do 31.12.1999. Správnosť výkladu daného slovného spojenia odporkyňou ako aj krajským súdom napokon potvrdzuje aj vyjadrenie Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra zo dňa 28.02.2013 tvoriace prílohu k odvolaniu proti napadnutému rozhodnutiu odporkyne, v ktorom je uvedené, že „podobne formulácia nájom sa skončí ku dňu 31.03.2011 vyjadruje, že posledným dňom nájmu je uvedený dátum...“. Obdobným je podľa názoru odvolacieho súdu aj sporné slovné spojenie „trvali k 31.12.1999“, ktoré taktiež vyjadruje podmienku trvania služobného pomeru k tomuto dátumu vrátane, t. j. k 31.12.1999 a nie „v čase do 31.12.1999“.

V súvislosti s námietkou navrhovateľa ohľadom diskriminácie osôb, ktoré ukončili služobný pomer pred 31.12.1999 odvolací súd poukazuje na rozsudok sp. zn. 9So/143/2011 zo dňa 26.09.2012, v ktorom Najvyšší súd SR konštatoval, že „Podmienka trvania určeného zamestnania do 31.12.1999 platí pre všetkých zamestnancov (poistencov), preto ju nemožno považovať za diskriminačnú ani vo vzťahu k navrhovateľovi, lebo sa s ním nezaobchádzalo inak ako s inými žiadateľmi o dávku, ktorí sa ocitli v podobnej situácii.“

Námietku o diskriminácii nebolo možné akceptovať ani z dôvodu, že navrhovateľ nepreukázal, že by vo vecne totožných prípadoch odporkyňa alebo príslušné súdy rozhodli inak.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ nebol v tomto konaní úspešný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.